

25 ÉVES A MAGYAR SZERVEZETT, HOSSZÚ LEJÁRATÚ FATERMÉSI KUTATÁS

DR. BONDOR ANTAL

„A hagyományt ugródeszkának kell tekinteni, nem pedig heverőnek”

Szentendrén, a Lajos-forrásnál 1962. október 7-én és 8-án az ERTI erdőművelési és fatermési osztálya által rendezett helyszíni bemutatón tekinthetjük meg a 24 éves kocsánytalan tölgyes erdőrészletben létesített első hosszú lejáratú erdőnevelési kísérleti sort. Itt kerültek megtárgyalásra az ilyen erdőnevelési és fatermési kísérletek létesítésének irányelvei, céljai és módszerei. (Jérôme R. 1962.) Ezért 1962-től számítjuk a *hosszú időtartamú* erdőnevelési kísérletek beindítását. A munka azonban korábban, az Erdészeti Tudományos Intézet erdőnevelési és fatermési osztályának újjáalakításával kezdődött 1961-ben.

Az új osztály kutatóinak — dr. Solymos Rezső vezetésével — az egyik leg-sürgősebb feladata a hosszú időtartamú erdőnevelési és fatermési kutatások céljának és módszerének kidolgozása volt. Ezt a következőkben határozták meg:

- a nevelővágások optimális időpontjának, erélyének, a visszatérés idejének megállapítása;
- a nevelővágások hatása az összes fatermesre;
- az állomány külső szerkezeti tényezőinek (záródás, sűrűség, elegyarány) vizsgálata;
- az állomány belső szerkezeti tényezőinek (alakszám, körlap, magasság, fatermés stb.) meghatározása;
- fatérfogat és fatermési táblák szerkesztése.

(Birck O.—Kiss R.—Márkus L.—Solymos R.—Tallós P. 1962) Az ország fontosabb célállomány-típusaiban akkor mintegy 1100 kísérleti parcella létesítését tervezték.

Az irányelveket valamennyi fontos erdészeti fórum véleményezte, illetve megvitatta. A vita során egyértelműen kialakult az az álláspont, hogy indokolt és szükséges a *hosszú lejáratú* erdőnevelési és fatermési kutatások korszerű alapokon történő újrakezdése. Egyértelműen kifejtésre jutott azonban az a kétely is, hogy ennek a kis országnak az erdészeti kutatóintézete képes lesz-e a kitűzött cél megvalósítására. Általános volt a vélemény, hogy a kísérleti területek elképzelt száma nagy és az összes fontosabb állományalkotó fafaj területén az egyidőben történő kísérlet kezdésének a terve maximalista, nem megvalósítható.

A tervezők azonban hittek fiatalságukban, tetterekészségükben, a munkatársak lelkesedésében, alkotniakarásában, és az idő őket igazolta. Jelenleg több mint 2500 a hosszú lejáratú erdőnevelési és fatermési kísérleti területek száma, együttes területük eléri a 800 hektárt. Ezen kívül a hálózati és a technológiai vizsgálatokat szolgáló kísérleti parcellák száma 900, együttes területük 300 hektár.

A 25 éves évforduló időpontjában az osztály kutatói összesen 3400 parcellán, mintegy 1200 hektáron végzik kísérleteiket. Ez minden tekintetben elismerésre méltó.

*Hosszú lejáratú nyár hálózato kísérlet Hajdúhadház 20 B erdőrészet 'I-214'
5, 6x5, 6 m ültetési hálózatban (Fotó: Michalovszky)*

Ez a munka nem volt előzmények nélküli. Jelenti a nagy elődök: *Roth Gyula*, *Fekete Zoltán*, *Magyar János* munkájának folytatását, de nem felejtjük el *Sali Emil* és *Majer Antal* munkásságát sem.

Az Erdészeti Tudományos Intézetben az elmúlt 25 évben fatermési kutatásokkal a következők foglalkoztak: *Solymos Rezső*, *Sopp László*, *Birck Oszkár*, *Tallós Pál*, *Márkus László*, *Kiss Rezső*, *Tresó István*, *Szodfridt István*. *Dala László* *Hajdú Gábor*, *Bogyay János*, *Adorján József*, *Palotás Ferenc*, *Faragó Sándor*, *Tóth Béla*, *Kéri László*, *Paulik István*, *Simon Miklós*, *Facskó Ferenc*. Az osztály jelenlegi kutatói: *Bondor Antal*, *Béky Albert*, *Gabnai Ernő*, *Halupa Lajos*, *Kovács Ferenc*, *Mendlik Géza*, *Rédei Károly*, *Somogyi Zoltán* és *Veperdi Gábor*. Vezető technikusok: *Török Miklós*, *Horváth Imréné* és *Juhász György*.

Az elmúlt 25 év munkáját elsősorban az elért eredmények bizonyítják. Ezek közül a számadásban elsősorban azokra emlékeztetünk, amelyek fontos, esetenként minőségi változást jelentettek az erdőnevelési és fatermési kutatásban, valamint a gyakorlatban. Egyébként is hosszú lenne azoknak a jelentéseknek, cikkeknek, tanulmányoknak, előadásoknak a felsorolása, amelyet e témában az osztály kutatói az elmúlt 25 év során készítettek. Hiszen csak a publikációk száma megközelíti a 700-at. A legfontosabb eredményeket a következő három témacsoportba soroltuk:

- faállományok fatermésének vizsgálata (fatermési táblák),
- az egyesfák fatérfogatának vizsgálata [fatérfogat- (fatömeg) táblák],
- erdőállományok nevelése, erdőnevelési modellek

Az egyesfák fatérfogatának vizsgálata

Az 1960-as évek elejéig az akác kivételével minden fafaj egyesfája fatérfogatának meghatározásához különböző külföldi, elsősorban német (fatérfogat) táblákat használtak. Ma már gyakorlatilag minden fontosabb hazai állományalkotó fafajunkra elkészültek a hazai fatérfogat-táblák. Ezen a téren a legnagyobb munkát *Sopp László* (1970) végezte, aki mintegy 30 fafaj, illetve fajta fatérfogat (fatömeg) tábláját készítette el és adta közre. *Sopp László* jó és eredményes munkájának következtében fatérfogat-táblák készítésével a továbbiakban csak kevesen foglalkoztak. *Bondor A.* (1966) a szelidgesztenye, *Mendlik G.* (1981) a bükk törzsfa, *Halupa L.—Somogyi Z.—Gabnai E.* (1987) az 'I—214' nyár fatérfogat-tábla szerkesztését végezte el.

Az egyesfák fatérfogatának megfelelő pontosságú ismerete az állományok fatermési vizsgálatainak, de különösen a fatermési táblák elkészítésének az alapja. Az elkövetkező 5—10 évben tervezzük az erdészeti nemesítés eredményeként előállított, vagy honosított fajták széles körű termesztésbevitelével szükséges új hazai fatérfogat-táblák elkészítését. Ezen törekvésünk első eredménye a már említett 'I—214' nyár fatérfogat-tábla.

Az állományok fatermésének vizsgálata

A hosszú időtartamú fatermési kutatások megkezdése előtt csak a tölgyre (*Fekete Z.* 1945.), az akácra (*Fekete Z.* 1937) és a nemes nyárra (*Magyar J.* 1954) rendelkezünk hazai fatermési-táblával. A fatermési kutatások első eredményeként először az erdeifenyő (*Solymos R.* 1965), a bükk (*Birck O.—Mendlik G.* 1968) és a vöröstölgy (*Birck O.* 1962) fatermési táblája készült el. Ezt követően — az 1970-es évek elejére — minden fontos fafajunk fatermési

Hosszú lejáratú erdőnevelési kísérleti terület Ásotthalom 46 H erdőrészlet 45 éves
EF állományában (Fotó: Michalovszky)

táblája elkészült: *Adorján J.* (1972) mézgáséger, *Bondor A.* (1967.) szelidgesztenye, *Békly A.* (1969.) gyertyán, *Hajdú G.* (1978.) csertölgy, *Kiss R.* (1970.) kocsányos-tölgy, *Palotás F.* (1969.) fűz, *Solymos R.* (1971.) erdeifenyő, *Solymos R.* (1972.) feketefenyő, *Szodfridt I.* (1969.) őriásnyár, *Szodfridt I.*—*Palotás F.* (1971.) fehér- és szürkenyár.

A hazai fatermési táblák első generációjának elkészítése és közreadása után, a hosszú lejáratú erdőnevelési és fatermési kísérleti területek újrafelvételét követően a növedékadatok, az egyes fafajok növekedésmenetének pontosabb ismerete alapján *Mendlik G.* (1983.) megszerkesztette a bükk, *Békly A.* (1981.) (1983.) a gyertyán, a kocsánytalantölgy, a kocsányostölgy, *Kiss R.*—*Juhász Gy.*—*Somogyi Z.* (1986.), *Rédei K.* (1984.) az akác, *Kovács F.* (1983.) a cser, *Kovács F.* (1981. 1986.) a kőris, *Kovács F.* (1984.) a feketefenyő, *Halupa L.*—*Kiss R.* (1978.) *Halupa L.* (1982.) a nemes nyárok, *Rumszauer J.* (1985.) a nyír, *Bondor A.* (1984.) a szelidgesztenye, *Tuskó László* (1974.) a vörösfenyő fatermési tábláját.

A fatermési táblák második és harmadik generációja már az új kutatási eredmények figyelembe vételével, az állományszerkezeti vizsgálatok eredményeinek felhasználásával — közel azonos elvek alapján — számítógéppel készültek. Az újabb fatermési táblákat a gyakorlatban — különböző okok miatt — csak részben alkalmazzák. A következő időszak egyik fontos feladata lesz ezek üzemi ellenőrzése, és gyakorlati bevezetése. A hosszú lejáratú erdőnevelési, fatermési kísérleti területek további vizsgálata alapján el kell készíteni valamennyi fontosabb faj növedéktábláit, különös tekintettel a fa-terfogat-növedékre.

A faállományok nevelése, az erdőnevelési modellek

Régi igénye a gyakorlatnak olyan táblázatok, útmutatók elkészítése és közreadása, amelyek segítséget nyújtanak a faállomány-nevelés időpontjának, mértékének és gyakoriságának megállapításához. Ezért érthető, hogy a hosszú lejáratú erdőnevelési kísérletek első eredményeként már az 1960-as évek végén, a 1970-es évek elején elkészített „Erdőművelés II.” (szerk. *Danszky I.* 1973.) c. könyv már tartalmazza a legfontosabb célállományok erdőnevelési modell-tábláit.

Az erdőnevelési modellek már átdolgozott második változatai 1976-ban a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium erdészeti és faipari főosztálya által kiadott „Főbb állományalkotó fafajok hálózata és erdőnevelési modellje” című kiadványban jelentek meg. Mind a két változatnak közös jellemzője, hogy a neveléssel kapcsolatos adatokat ún. fatermőképességi csoportonként tartalmazzák. Mivel az új, hosszú lejáratú erdőnevelési és fatermési kísérletek adatai alapján szerkesztett fatermési táblák még csak részben készültek el erre az időre, ezért a fatermőképességi csoportok meghatározása, kapcsolata a fatermési táblákkal helyenként igen bizonytalan volt.

Az erdőnevelési kísérletek ismételt felvételi adatai, valamint a már kiadott és részben alkalmazott erdőnevelési modellek gyakorlati tapasztalatainak a felhasználásával 1978-ban az erdőnevelési és fatermési osztály kutatói elkészítették a bükk *Mendlik G.* (1984.), az akác *Halupa L.*—*Kiss R.*—*Rédey K.* (1984.), a tölgyes bükkösök és cser *Kovács F.* (1984.), a gyertyán *Békly A.* (1984.), a gyertyános-tölgyesek *Békly A.* (1984.), a kocsánytalantölgy *Békly A.* (1984.), a kocsányostölgy *Kiss R.* (1984.), a kőris *Kovács F.* (1984.), a fűz *Halupa L.* (1984.), az éger *Halupa L.* (1984.), a hazai nyárok *Halupa L.* (1984.), a nemes

nyárok *Halupa L.* (1984.), az erdeifenyő *Solymos R.* (1984), a feketefenyő *Solymos R.* (1984), a lucfenyő *Solymos R.* (1984) erdőnevelési modelljeit. Ezek az erdőnevelési modellek a már megjelent, vagy közlés alatt álló új fatermési táblákhoz szorosan kapcsolódva fatermési osztályonként tartalmazzák az erdőneveléssel kapcsolatos legfontosabb adatokat. Az erdőnevelési modellek fatermési osztályonként megadják azt az átlagmagasságot, amelynek az eléréskor a nevelővágást el kell végezni. Itt nem elsősorban a kor a meghatározó, hanem a magasság. A nevelési modellek ezen kívül megadják azt a törzsszámot, amelynek a nevelővágás elvégzése után egyenletes eloszlásban meg kell maradnia. Elsősorban tehát nem a körlap, hanem a megfelelő mennyiségű és minőségű törzs fenntartásán van a hangsúly.

A MÉM Erdészeti és Faipari Hivatala az erdőnevelési modelleket elfogadta, bevezetésüket és alkalmazásukat elrendelte, a műszaki irányelvekben közreadta. Jelenleg az erdőnevelési munkák tervezése, gyakorlati végrehajtása és ellenőrzése egységesen az erdőnevelési modellek alapján történik. Az erdőnevelési modellek gyakorlati alkalmazása során sok gond, ellentmondás, nehézség adódik különösen azért, mert a munkák átvétele, a pénzügyi elszámolás és az esetleges szankcionálás ezek alapján történik. Az ERTI e témával foglalkozó kutatóinak fontos feladata, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel segítsék az erdőnevelési modellek helyes és célszerű alkalmazását, az esetleges ellentmondások feloldását. Az újabb eredmények és tapasztalatok alapján ötvenként vizsgálják felül és szükség szerint módosítják az erdőnevelési modelleket.

Solymos Rezső vezetésével — 1961 és 1983 között — egy új erdőnevelési és fatermési iskola jött létre, amelynek következetes és eredményes munkáját egyrészt a Magyar Tudományos Akadémia 1979-ben akadémiai díjjal ismerte el, másrészt a Mezőgazdasági és Élelmezéstudományi Minisztérium 1983-ban a gyakorlati bevezetésre javasolt tudományos eredmények pályázatán az erdőnevelési modelleket I. díjban részesítette.

A hazai erdőnevelési és fatermési kutatás nemzetközi elismerését fémjelzik, hogy 1959 után, 25 év múlva, 1983-ban újból Magyarországon tartották a nemzetközi erdőnevelési konferenciát. Az IUFRO 1973-ban és 1983-ban hazánkban tartotta kongresszusát. Ezekben a nemzetközi rendezvényeken is módunk volt számot adni az erdőnevelési és fatermési kutatások elért eredményeiről, amelyeket minden esetben széles körű elismeréssel fogadtak.

I R O D A L O M

- Adorján J.—Hajdú G.* (1969): Mézgáséger fatermési vizsgálatok, Erdészeti Kutatások, 65, 2—3. 151—157.
- Béky A.* (1969): Gyertyánosaink fatermése. Erdészeti Kutatások, 65, 2—3. 51—65.
- Béky A.* (1981): Mag eredetű kocsánytalan-tölgyesek fatermése. Erdészeti Kutatások, 74, 309—320.
- Béky A.* (1983): Országos fatermési tábla gyertyán állományokra, Erdészeti Kutatások, 75, 199—207.
- Béky A.* (1984): Kocsánytalan tölgyesek nevelése. Kocsánytalan tölgyesek erdőnevelési modellje (1980). In: *Váradi G.* (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek, IV. Erdőnevelés. MÉM Információs Központ, Budapest, 16—18. 79—80.
- Béky A.* (1984): Gyertyános-tölgyesek nevelése. Gyertyános-tölgyesek erdőnevelési modellje (1980). In: *Váradi G.* (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek, IV. Erdőnevelés. MÉM Információs Központ, Budapest, 18—19. 81—85.
- Béky A.* (1984): Gyertyánosok nevelése. Gyertyánosok erdőnevelési modellje (1980). In: *Váradi G.* (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek, IV. Erdőnevelés. MÉM Információs Központ, Budapest, 20—21. 86—87.
- Béky A.—Hajdú G.—Kovács F.* (1986): A cseres-tölgyesek nevelése. Erdészeti Kutatások, 78, 283—293.
- Bircs O.—Kiss R.—Márkus L.—Solymos R.—Tallós P.* (1962): A hosszúlejárátú erdőnevelési és fatermési kísérleti területek kitűzésének, felvételének és fenntartásának irányelvei, Erdészeti Kutatások, Bp., 58, 1—3. 217—259.
- Bircs O.* (1962): Fatermési vizsgálatok vöröstölgyre. Erdészeti Kutatások, 58, 1—3. 261—311.
- Bircs O.—Mendlik G.* (1968): Bükkösök fatermési vizsgálata. Erdészeti Kutatások, 64, 1—3. 31—49.
- Bondor A.* (1967): Fatermési vizsgálatok Nyugat-Dunántúli szelídgesztenyésben. Erdészeti és Faipari Egyetem Tudományos Közleményei, 1—2. 123—144.

- Bondor A. (1984–85): A szelídgesztenye fatermése. Erdészeti Kutatások. 76–77. 133–149.
- Dr. Danszky I. (1973): Erdőművelés. II. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest.
- Fekete Z. (1937): Akác-fatermési táblák a magyar Alföld számára, Sopron. M. kir. József N. Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Osztályának Könyvkiadó Alapja.
- Fekete Z. (1945): Fatermési és állományszerkezeti vizsgálatok hazai tölgyesekben. Soiron.
- Hajdú G. (1973): Fatermési vizsgálatok csertölgyállományokban. Erdészeti Kutatások. 69. I. 171–182.
- Halupa L.—Kiss R. (1978): Nyárasok fatömege, fatermése és termesztési modelljei. In.: Keresztesi B. (szerk.): A nyárasok és fűzek termesztése. Budapest, Mezőgazdasági Kiadó. 201–231.
- Halupa L.—Kiss R. (1980): Az 'I-214' olasz nyár grafikus fatermési modell. Erdészeti Kutatások. 73. 2: 157–163.
- Halupa L. (1982): A nyár fatermesztési modellek és alkalmazásuk. Budapest, ERTI (zöld füzet).
- Harkai L. (1973): A magyarországi duglaszfenyő-állományok termőhelyi és fatermési vizsgálata. 69. 1: 161–169.
- Halupa L.—Kiss R.—Rédei K. (1984): Akácokos nevelése. Elegyes akácokos nevelése. Akácokos erdőnevelési modellje (1960). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 26–29; 92.
- Halupa L. (1984): A nemes nyárasok nevelése. A korai nyár, óriásnyár, 'I-214' olasznyár fajtacsoportba tartozó nyárasok erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 29–35, 93–96.
- Halupa L. (1984): Fehér és szürke nyárasok nevelése. Fehér és szürke nyárasok erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 36–38, 97–98.
- Halupa L. (1984): Faalakú fűzek nevelése. Faferm. tábla Palotás, Faalakú fűzek erdőnevelési modellje, Ültetett fehérfűzesek erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 38–39, 99–101.
- Halupa L. (1984): A mézgas éger nevelése. A mézgas égeresek erdőnevelési modellje. (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 39–40, 102–103.
- Jérôme R. (1963): Erdőnevelési faterméstani bemutató- és előadássorozat az Erdészeti Tudományos Intézetben, AZ ERDŐ. 12. 503–508.
- Kiss R. (1970): Fatermési tábla a magyarországi kocsányos tölgyesekre, Erdészeti Kutatások. 66. I. 103–114.
- Kiss R. (1984): Kocsányos tölgyesek nevelése. Kocsányos tölgyesek erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 12–16; 77–78.
- Kiss R.—Somogyi Z.—Juhász Gy. (1986): Kocsányos tölgy fatermési tábla. Erdészeti Kutatások. 78: 265–282.
- Kovács F. (1973): A kőris fatermése. Erdészeti Kutatások. 69. I. 217–222.
- Kovács F. (1981): Új kőris fatermési táblák. Erdészeti Kutatások. 74. 321–334.
- Kovács F. (1983): A csertölgyállományok fatermése. Erdészeti Kutatások. 75. 179–188.
- Kovács F. (1984): Cserállományok nevelése. Cseres-tölgyesek nevelése. Cseresek erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 21–24; 88–89.
- Kovács F. (1984): Magas kőris állományok nevelése. Kőrisek erdőnevelési modellje (1980). In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 24–25, 90–91.
- Kovács F. (1984–85): A feketefenyő fatermése. Erdészeti Kutatások. 76–77: 175–190.
- Kovács F. (1986): A mag eredetű kőrisek fatermése. Erdészeti Kutatások. 78. 225–240.
- Lessényi B.—Rédei K. (1986): A nemesített akácfa fatermése. Erdészeti Kutatások. 78. 241–246.
- Magyar J. (1954): Nyárasok fatermése, szerkezete és korszerű nevelése. Erdészeti Kutatások. 2. 3–64.
- Mendlik G. (1968): Bükköseinak fatermési vizsgálata. Erdészeti Kutatások. 64. 1–3. 31–49.
- Mendlik G. (1981): Bükkőtörzsfa-, vastagfa- és összesfa-vizsgálatok új eredményei. Erdészeti Kutatások. 74. 299–307.
- Mendlik G. (1983): Bükk fatermési tábla. Erdészeti Kutatások. 75. 189–198.
- Mendlik G. (1984): Bükkösök nevelése. Bükkösök erdőnevelési modellje. In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 9–11. 71–73.
- Mendlik G. (1984): Tölgyes-bükkösök nevelése. Elegyes bükkösök nevelése. Tölgyes-bükkösök I. II. elegycsoport erdőnevelési modellje. In. Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 11–12. 74–76.
- Mendlik G. (1986): A gyertyános-bükkösök erdőnevelési modellje. Erdészeti Kutatások. 78: 295–305.
- Palotás F. (1969): Faalakú fűzek termőhelye és fatermése. Erdészeti Kutatások. 65. 2–3. 139–151.
- Palotás F. (1973): Feketedió-állományok fatermése. Erdészeti Kutatások. 69. I. 191–199.
- Palotás F.—Szodfridt I.—Sopp L. (1974): Fatermési táblák. Mag- és sarjeredetű hazai nyárasok. In. Sopp L. (szerk.). Fatömegszámítási táblázatok — fatermési táblákkal. Mezőgazdasági Kiadó. 357–362. Budapest.
- Palotás F. (1974): Helyi fatermési táblák. Mag- és sarjeredetű fűzesek (Baja). In. Sopp L. (szerk.). Fatömegszámítási táblázatok — fatermési táblákkal. Mezőgazdasági Kiadó. 399–401. Budapest.
- Rédei K.—Gál J. (1984–85): Akácokos fatermése. Erdészeti Kutatások. 76–77. 195–203.
- Solymos R. (1966): Állományszerkezeti és fatermési vizsgálatok nyugat-dunántúli erdeifenyvesekben. Erdészeti Kutatások. 62. 1–3. 47–65.
- Solymos R. (1968): Új fatermési táblák a magyarországi lucfenyvesekre. Erdészeti Kutatások. 64. 1–3. 7–30.
- Solymos R. (1969): Új hazai fatermési táblák. Az Erdő. 18. 3. 125–129.
- Solymos R. (1971): Erdeifenyő-állományok fatermése Magyarországon. Erdészeti Kutatások. 67. I. 203–232.
- Solymos R. (1972): A feketefenyő fatermése és állományszerkezeti viszonyai Magyarországon. Erdészeti Kutatások. 68. I. 155–174.

- Solymos R. (1984): Erdeifenyő-állományok nevelése. Elegyes erdeifenyvesek nevelése. Erdeifenyvesek erdőnevelési modellje (1980). In: Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 40—45, 104—121.
- Solymos R. (1984): Feketefenyő-állományok nevelése. Elegyes feketefenyvesek nevelése. Feketefenyvesek erdőnevelési modellje (1980). In: Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 45—47, 106—107.
- Solymos R. (1984): Lucfenyő állományok nevelése. Elegyes lucosok nevelése. Egyéb fenyőállományok nevelése. Lucfenyvesek erdőnevelési modellje (1980). In: Váradi G. (szerk.). Fatermesztési műszaki irányelvek. IV. Erdőnevelés. MEM Információs Központ. Budapest, 47—51, 108—109.
- Sopp L. (1970): Fatömegszámítási táblázatok. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.
- Sopp L. (1974): Fatömegszámítási táblázatok — fatermési táblázatokkal. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.
- Szodfridt I. (1969): Oriánsnyár-állományaink fatermése. Erdészeti Kutatások. 5. 2—3. 115—128.
- Szodfridt I.—Palotás F. (1971): Der Holzertrag der Weissund Graupappe bestände. Erdészeti Kutatások. 67. 2. 185—190.
- Tuskó L. (1974): Vörösfenyvesek. (*Larix decidua* MILL.) In: Sopp L. (szerk.). Fatömegszámítási táblázatok — fatermési táblázatokkal. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.

РЕЗЮМЕ

Организованные исследования по изучению продуктивности древостоев на основе государственной сети постоянных пробных участков были начаты в 1962 году. В статье приведены важнейшие результаты, достигнутые за последние 25 лет по определению объема отдельных деревьев, продуктивности насаждений (таблицы хода роста), а также по рубкам ухода за лесом (модели по уходу за лесом).

SUMMARY

The organized researches on timber growing were begun on the basis of a nation-wide long-term experimental network in 1962. The study demonstrates the most important results on determination of volume of trees and produktivity of stand (yield tables) futhermore on tending of forests (silvicultural models).

AZ AKÁC- ÉS TÖLGYKUTATÁSRÓL

KERESZTESI BÉLA AKADÉMIKUS

Az akác- és tölgy-kutatócsoport az intézetben egy éve alakult meg, amikor felmentésemet kértem a főigazgatói beosztásból. Az akkori államtitkár, dr. Villányi Miklós a felmentésor lehetővé tette, hogy az intézetben kutató professzorként folytassam munkámat. Kutatócsoportom a következő témákkal foglalkozik: az akác nemesítése és termesztése; a tölgyek komplex genetikai, taxonómiai és rezisztencia-életteni kutatása, különös tekintettel a nemesítésre és az erdőpusztulásra (OTKA); erdei fafajok genetikai polimorfizmusának feltárása és alkalmazása a nemesítésben, kiemelten az akác vonatkozásában (OTKA); vagyonérdekeltség az erdőszetben; stratégiai fejlesztési program az ország erdővagyonának többcélú, bővített újratermesztésére.

A kutatócsoportban három nyugdíjas erdőmérnök, négy erdőszettechnikus, egy kutatási ügyintéző, és a máriabesnyői kísérleti csemetékertben négy csemetékerti munkás dolgozik. Előkészítjük az Akadémiai Kiadó számára a következő könyvek kéziratát: a *Forestry in Hungary 1920—1985*, a *The Black locust* és a *Méhlegelő*. Az akác kismonográfia megjelenik kínai és bolgár nyelven is. Az OTKA-megbízások négy évre szólnak és most kezdődtek. A vagyonérdekeltségről és a stratégiai tervről tájékoztató jelent meg Az Erdő 1988. 7. számában, ezért a jelen beszámolóban az akác-kutatással foglalkozom, ebből is a legaktuálisabb, mostani problémát, a nemesített fajták üzemi elszaporítását emelem ki.

Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács ez ideig 10 akác-fajtát ismert el, ill. honosított meg, és van 12 fajtajelöltünk. Ezeket az alapvető termelési cél szerint a következő öt csoportba lehet osztani: